

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne.

Viite:

Imppola, J. 2020. Rahojen keräilyn ABC, Osa G : G niin kuin Germinaalifrangi. Keräilyuutiset 31 (2), 14 - 17.



SeAMK 

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Rahojen keräilyyn ABC, Osa G

G niin kuin Germinaalifrangi

Ranska löi ensimmäiset 20 frangin kultarahansa vuonna AN XI. (1803), jolloin vallankumouskalenterin mukaan Germinal-kuukauden 7. päivänä (28.3.1803) luotiin ns. Germinaalifrangi, jonka kulta-arvoksi määrättiin 290,034 milligrammaa puhdasta kultaa. 20 frangin kultarahan painoksi tuli 6,445 grammaa 900 o/oo kultaa. Frangi oli sidottu bimetallikantaan siten, että kullan ja hopean keskimääräinen suhde oli 15,5 / 1.



Joulukuun 23. päivänä vuonna 1865 syntyi Germinaalifrangin perustalle ns. Latinalainen rahaunioni (LMU), jonka osallistujavaltiot kiinnittivät valuutansa kultaan Germinaalifrangin mukaan. Alkuperäiset jäsenmaat olivat Ranska (sen vaikutuspiirin maat tulivat mukaan myöhemmin: Monaco 1878 ja Tunisia 1891), Belgia, Italia (mukaan lukien Vatikaani vuonna 1866, joka kuitenkin erotettiin LMU:sta vuonna 1870 ylivelkaantumisen ja liiallisen hopearahojen liikkeellelaskun takia ja San Marino vuonna 1889) ja Sveitsi. Sopimuksen mukaan saivat kaikki jäsenmaat lyödä vapaasti vaihdettavia kultarahoja ja hopearahoja yhteisten normien mukaan. Kaikki kultarahat lyötiin 900 o/oo kullasta painostandardia noudattaen, ja hopearahosta vain suurimmassa eli 5 frangin (Italiassa liiran) rahassa käytettiin 900 o/oo hopeaa, muissa eli 2 frangin, 1 frangin, 50 centimen ja 20 centimen (tai niitä vastaavissa) hopearahossa käytettiin 835 o/oo hopeaa. Sopimus astui voimaan 1. päivä elokuuta 1866.

Ranska 20 frangia AN XI (1803). Paino 6,445 grammaa 900 o/oo kultaa. Keräilyarvo 250 – 350 €. Lähde: <https://www.acsearch.info/image.html?id=706737>



Haasteeksi muodostui hopean alati heikkenevä arvo kultaan nähden, mikä johtikin ongelmiin. Huhtikuun 10. päivänä vuonna 1867 liittyi myös Kreikka mukaan järjestelmään, ja löi uuden järjestelmän mukaisia 50 leptan (puoli drakmaa), 1 drakman ja 2 drakman hopearahoja vuonna 1868. Kultarahojen lyönti LMU-standardin mukaisena alkoi Kreikassa kuitenkin vasta vuonna 1876.



Ranska 5 frangin hopearaha vuodelta 1867, Pariisin rahapaja. 25,0 grammaa 900 o/oo hopeaa. Arvo parempikuntoisena noin 50 euroa. Kuvan muokkaus: Jorma Imppola.

Kreikka 50 leptan 1868. Paino 2,5 g, 835 o/oo hopeaa. Suurharvinaisuus, lyöty vain 60 kappaletta. Arvo noin 10 000 euroa. <https://www.acsearch.info/media/images/archive/40/886/637507.jpg>. Kuvien yhdistely ja muokkaus: Jorma Imppola.

Vuonna 1868 liittyivät myös Espanja ja Romania LMU:n piiriin. Seuraan liittyivät myös merentakaiset Colombia (jo vuodesta 1862 vallinneella suhteella 1 peso = 5 Germinaalifrangia) ja Venezuela vuonna 1871.

Alkuperäinen bimetallijärjestelmäinen LMU-Germinaalifrangia vastasi 4,5 grammaa hienohopeaa tai 0,290322 grammaa hienokultaa. Hopean arvo heikkeni kuitenkin dramaattisesti ja koko rahaliittoa horjuttivat Italian ja Kreikan velkaantumisen takia harjoittamat rahamanipulaatiot (joiden vuoksi Kreikka jopa suljettiin vuosiksi 1908 - 1910 LMU:n ulkopuolelle) ja

bimetallijärjestelmä saavutti nopean lopun Ranskan ja Saksan välisen sodan (1870 - 1871); Ranska hävisi perusteellisesti ja joutui maksamaan 5 miljardin kultafrangin [1 451,6 tonnia kultaa] sotakorvaukset Saksalle) myötä. Jo vuonna 1867 Pariisissa pidetyssä kansainvälisessä rahatalouskonferenssissa äänesti pääosa delegaateista kultakannan puolesta, ja alkuperäisen bimetallijärjestelmän aika oli pian väijä-mättömästi ohi.

Vuonna 1873 LMU luopui kaksimetallikannasta ja Germinaalifrangia sidottiin yksinomaan kultakantaan arvolla 1 Germinaalifrangia = 0,290322581

grammaa kultaa. Uusi, vain kultakantainen, LMU vakiinnutti asemansa ja uusia maita liittyi siihen. Alasti halventunut hopea kuitenkin loi ongelmia, kun jotkut LMU-maat tuottivat liiallisia määriä hopearahoja, vaikka ne tulkittiinkin vaihtorahaksi. Suomi irrottautui epävakaaksi osoittautuneesta hopeakannasta ja liittyi Germinaalifrangijärjestelmään 9. elokuuta 1877. Hopea säilytti silti asemansa vaihtorahojen materiaalina, ja tätä seikkaa käytettiin LMU:n sisällä röyhkeästi hyväksi kattamaan esimerkiksi velkaista valtiontaloutta.



Colombia 20 pesos 1871 Bogotan rahapaja (mallia 1862 - 1878). Paino 32,258 g 900 o/oo kultaa. Arvo noin 1 500 euroa eli suurin piirtein kullan arvo. <https://www.acse-arch.info/image.html?id=4685748>. Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma Impola.

Suomen 10 ja 20 markkan kultarahat vuodelta 1878. Kuvien muokkaus ja yhdistely: Jorma Impola.

Serbia liittyi Germinaalifrangiin perustuvaan LMU:hun mukaan 11. marraskuuta 1878 ja Bulgaria 17. toukokuuta 1880 (vaikka se itsenäistyi Ottomaanien valtakunnasta vasta vuonna 1908). LMU-valtioiden kultarahat olivat täysin käypiä ja vaihtokelpoisia myös kaikissa muissa LMU-valtioissa, minkä takia Suomen kultarahajoissa oli tunnuspuolen maata ilmaiseva teksti niin kansainvälisessä (Finland) kuin kotimaisessa (Suomi) muodossa. Taloudellisesti LMU-kultakanta-aika oli erityisesti Suomelle yhtäjaksoisen taloudellisen kehityksen ja vaurastumisen aikaa. Vakaa ja luotettava rahajärjestelmä oli hyväksi talouden vakaudelle ja luotettavuudelle.

LMU:n ja oikeastaan kaikkien kultakantaisten valuuttojen kulta-aika päättyi vuonna 1914 ensimmäisen maailmansodan syyttyä. Kultarahojen liikkeellelasku loppui sotaa käyvässä LMU-maissa ja

seteleiden lunastus kullassa lopetettiin. Sotaan osallistumaton Sveitsi jatkoi kuitenkin kultarahojen lyöntiä ja liikkeellelaskua vuoteen 1916 asti.

Kaiken kaikkiaan lyötiin LMU-maissa vuosina 1866 – 1916 runsaasti erilaisia kultarahoja, joiden arvo oli tai vastasi 4, 5, 10, 12½, 20, 25, 50 ja 100 Germinaalifrangia. Vaikka kultaiseen Germinaalifrangiin perustuva LMU-systeemi päättyi de facto ensimmäisen maailmansodan syyttyä vuonna 1914, ajateltiin LMU-maissa optimistisesti paluuta vanhaan sodan päätyttyä ja talouden rauhoituttua. Sota kyllä päättyi 11. marraskuuta 1918, mutta talouden turbulenssit olivat vasta alussa. Lukuisten Euroopan rahajärjestelmien luhistuttua hyperinflaatioihin ja vallankumouksiin oli LMU-maiden todettava de jure vuonna 1927, että edellytyksiä LMU:n jatkamiselle ei ollut.

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen oikeastaan jatkoivat vain Sveitsi (1922 – 1949) ja Liechtenstein (1930 – 1952) Germinaalifrangistandardiin perustuvaa kultarahanlyöntiä.

Käytännössä olivat kyseiset Sveitsin ja erityisesti Liechtensteinin kultarahat kuitenkin lähinnä sijoituskultarahoja ja erityisesti juhlarahoja, joita myytiin erityishintaan. Myöhemminkin on Germinaalifrangin muisto hämmöittänyt monien maiden kultaisten juhla- tai erikoisrahojen takana, mutta itse järjestelmä on historiaa. Esimerkiksi Italian ja San Marinon nykyiset 20 euron kultaiset juhlarahat painavat 6,45 grammaa ja ovat 900 o/oo kultaa. Myöskin Monaco on lyönyt saman kokoisen juhlarahan.

Jorma J. Impppola, SeAMK



Sveitsin 10 frangin kultaraha vuodelta 1916. Kuva: Jorma Impppola.

Liechtenstein, 100 Franken 1952. Raha lyötiin 4 000 kpl jublistamaan ruhtinas Josef II:n ja prinsessa Ginan 10-vuotishääpäivään kunniaksi. Rahan arvo on noin 2 000 euroa. Kuva: Jorma Impppola.

Monacon 20 euroa 2008. Rahan paino on 6,45 grammaa ja se on 900 o/oo kultaa. Rahan arvo on vaihdellut 300 – 400 euron välillä. Kuva: <https://www.acsearch.info/image.html?id=3478167>. Kuvan yhdistely ja käsittely: Jorma Impppola.